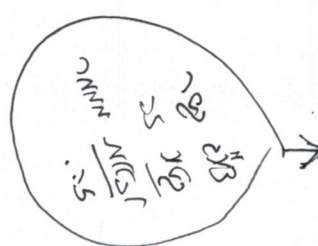

עמכם, וצדקה היא התפלה שענינה העלאה מלמטה וכמבואר בכ"מ"א שהתפלה היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ועל כל זה נאמר לעשות גוי, לפי זה שהמעשה הוא העיקרי.

והנה העבודה הנ"ל היא באופן דחמרים כסדרם, שעובר עבודתו **בדרך** ה' לעשות צדקה ומשפט. וזוהי מ"ש **בדרך** בצאתכם ממצרים, לפי שעבודה זו (תמירים כסדרם) היא צדקה ממצרים ערות הארץ. וכמאמר רז"ל לא הוכשר למלאכת שמים אלא סוהרים ומותלים כפך, כגון אחרת שאינו עולה וכו"כ (כמובא בתנאים¹⁰¹). אמנם יש עוד בחי' דרך, שדרך זו היא מערות הארץ.

מדבר העמימיו, אשר לא ישב אדם שם¹⁸, המדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר איז מיספי (שכ"ז נחהוה כרי שוהרי' בחירה תפשיה). ומשם הולכים אל הארץ נושבה²⁰, שהיא מקום מושב לאדם הנפילין, עד לירושלם, עד למקום אשר נבחר ה' זו, המקום אשר אוכרי את שמו²², עד לקדש הקדשים, ועד לארון ומה שבחוננו. וישם הוא הגילוי דכחי' פנימיות דפנימיות, כמ"ש ולא אני כבברי והיא כנגדה ויציא ויתן שוה לכושי, וכמאמר רז"ל²⁴ האומר אי אפשי אלא אני יכנף עוד מורדי, בלי שום לכושי, וכמאמר רז"ל²⁵ פנימיות דפנימיות, כמ"ש ולא אני כבברי והיא כנגדה ויציא ויתן שוה לכושי, לפי שהוא כחי' גילוי כלי שום לכושי, אני ישראל ומלא כלחודוהי²⁵.

וזהו אשר עשה לך עמלק **בדרך** בצאתכם ממצרים וייקא. והנה עם הארץ שנמצא רכב על כבוד אי"ז ענין של חסרון, משא"כ ח"ה שנמצא רכב על בגדו חייב מיתה²⁶, היינו שרוב זה נוגע לכל מצאותו, ולכן עונשו ג"כ שנעשה איים מצאותו. ואי"ז בדרך עונש סגול, אלא שהעונש ממוכז מן הרכב (כסירה ומסוכב), ועי"ז יוכן הענינו, דכדויותם במצרים ערות הארץ, שם לא שייד שוהי

- (11) יתרו כ, יט.
- (12) זח"א רטו, ב. זח"א שי, ב. ת"ז תמ"ה.
- (13) אבות פ"א מ"ז.
- (14) ראה בראשית מב, ט. יב.
- (15) שבת כח, ב. קת"א. מכות י"א, א.
- (16) רפ"ז.
- (17) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ט צ"א, ב. ועוד.
- (18) ירמ"י ב', ה.
- (19) עקב ה, טו. וראה לקו"ט ח"ב ע"י ג'ז ואל"ך.
- (20) בשלח טו, לה.
- (21) ואה יב, ה. י"א. כו. ועוד.
- (22) יתרו כ, כא.
- (23) ישעי' ל, כ. וראה תנ"י פל"ז (מנ, א).
- (24) כחוכות מו, א. וראה ג"כ אור"ח כהר כרך ב' ע' תורד ואל"ך. ובכ"מ.
- (25) ראה זח"ג לב, א.
- (26) שבת קיד, א.

הנחת התי' בלתי מוגה

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, וידוע הדיק כוחל, מהו אומר בדרך בצאתכם ממצרים, דמאי נפק"מ שוה הי' בדרך בצאתכם ממצרים. וכפוט שמסיים לא תשבת, ואר"ז נזכר כפה ולא תשבת כל"ב ומה נוגע בה פוט זה שהי' בדרך בצאתכם ממצרים. וגם כגוף הדברים אינו מוכן, דלאאורה דרך ויצ"מ הם ב' תפכים. **דרך** הי"ע של סלטול והיפך הקפיות, ענין של חסרון לכאורה. ויצ"מ ממצרים הוא יצ"ל גדול, שיוצא מבחי' מצרים.

ובכפוט לפי המבואר כגולה דחורה וכו' חורה, ובחזקת החסידות כהרחב הכיאר **מעלה** יציאת מצרים, וכמבואר בתנ"י, שככל יום ויום חייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא היום ממצרים, לפי שענין יצ"מ בכפוט האדם, הוא ענין נעלה ביומה, ולכך חקנו פי יצ"מ בשעת ק"ש דוקא. וא"כ מהו אומר בדרך בצאתכם ממצרים, שהם ב' תפכים. (חסר קצת).

ולא תהי' כל זה צריך להקדים תחלה מהו בחי' דרך. והנה הדרך ענינה לחוב ב' נקודות, היינו שיש ב' מקומות של ישוב (ולאו דוקא ענין של ישוב אלא כל מקום קבוע שאינו ער"א), והדרך מחברת אותם. וענין הדרך **באמיתות** הוא (כמבואר בבאורי הזהר פ' וישלח עה"פ כי יש"ם דרכי הוי' גו') שהיא **מחברת** את הפינה הכי נוחת עם עיר המלכה ועם היכל המלך. ועוד זאת, שאינו נקראת בשם דרך אלא דוקא כשיכולים לעבור בה ממקום למקום כהליכה וזוהר היינו שאפשר להגיע על ידיה מהפינה הכי נוחת אל היכל המלך ואל חדר המלך, וכן לארד גיסא, שאפשר להגיע מהיכל המלך אל הפינה הכי נוחת וזוהר ענין כללות עבודת האדם, כמ"ש ושומר דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, חיינו שיש בה ב' אופנים כלליים⁹, המשכה מלמעלה למטה והעלאה מלמטה למעלה.

- (1) תצא כתי, י.
- (2) ראה ת"א ס"א תצוה פיה, ב. סה"מ חק"ט ע' שפא. דמ"צ מצות זכירת עמלק צ"ח, ב. סה"מ עטר"ת ע' רפט. ובכ"מ. וראה ג"כ זח"ג קצ"ב, ב. — הובא בדמ"צ שם ע"י, טע"א.
- (3) ספרי עה"פ. מגילה יח, א.
- (4) פמ"ז — ע"פ פסחים קט"ז, ב. (כמשנה). וראה ג"כ מקומות שנשמנו לעיל בהערה 2.
- (5) תנ"י שם בסוף הפרק.
- (6) לארדהאמ"צ יט, ב. ואל"ך. לארמו"ר הצ"ע ע' תשר ואל"ך. תשט ואל"ך.
- (7) הושע יד, י.
- (8) ירוא יח, יט.
- (9) ראה ת"א בשלח מנ, א. ואל"ך. לקו"ט שד"ש מה, ג. ובכ"מ.
- (10) ראה לקו"ט דברים א, ב. וש"ע.

קורב הוא יתור שרה' רחוק לישראל ונתקרב מעשנו אחיו של יעקב כו' ובעשו מה הוא אומר זכור את אשר עשה לך עמלק. אמנם מזה גופא שאמר טוב שכן קורב מאת רחוק מובן שגם האת הנתקב (שהוא עמלק) הוא טוב. אלא שהשכן (יתור) הוא טוב ממנו. והביאור בזה מובן ע"פ המבואר לעיל. ¹³¹ וכן יתור אף סוף ¹³² וזהו כללות ענין הקריאה דפ' זכור, וכשקוראים פ' זו ומספרים ומספרים את מעשה עמלק. וזה, אז לומדים ממנה הוראה בעבודת כאו"א מישראל. ¹³³ דהנה מ"ש בצאתכם ממצרים קאי על כאו"א מישראל ¹³⁴ וכמו ש"ו אנכי הו"י אלוקי אשר הוצאתיך מארץ מצרים, היינו שנינו היציאה ממצרים פעל המשכה בחי' אנכי מי שאנכי ולא אהפס לשום שם ולא אתומתי בשום אות וקוצא כלל⁴². שיומשך ע"י הו"י להיות אלוקיך כחד וחיותו של כאו"א מישראל, וכמבואר בלקריאת' פ' ראה⁴³ אין יש בחי' הו"י בכל או"א מישראל (וזהו"ע מלחמת עמלק⁴⁴). ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷

וּמַמְשִׁיר בְּחִבּוּב יוֹנֵב כִּד כֵּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרָיו. וַיִּבְאוּר הַעֲנִין יוֹנֵב מִמֶּה
מתנה דן מאספו ומחזירו לו. והענין בעבודת האדם, דכל מי שהי' מאבד דבר הי' ותיצוצות השייכים אליו, היינו שאינו מברם, ועי"ז אמרתי⁴⁵ איתו שוטה המאבד מה שנתנו לו, שמאבד את הניצוצות השייכים אליו, והוא ע"י שמאבד בחי' מ"ה שנתנו לו, בחי' חולק אלוהה ממעל ממש שבו, ולכן אין אדם עובר עברה אא"כ נכסה בו רוח שמת⁴⁶, וזהו ענין מתנה דן (המאספ) לכל המתנות, שמעלה ומכור גם ניצוצות אלו שונאבדו. וזהו גם ענין הפלחמה נגד עמלק, לכרז גם את הנתשלים אחריו, לפי שאין שום דבר אבוד, סיאצו ניטא קיין פארפאל⁴⁷.
¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹

- (40) משליל כו' .
- (41) יתור כ' ב.
- (42) לקרי'ת פרחס פ. ב. וראה זח"א קט"ו. ב. ח"ג רתו. ב.
- (43) ית, א ואלוקי.
- (44) ראה לקרי'ת שם ית, טע"ג. וש"י.
- (45) ירושלמי עירובין פ"ה ד"א. רש"י עה"פ.
- (46) בהעלותו ק' ביה.
- (47) תנינה ג' ב. ובכ"מ.
- (48) סוטה ג' א.
- (49) ראה חז"ים יום - יד אייר.

מלחמת עמלק, ודוקא בצאתם ממצרים נוגע ענין עמלק. ועוד יש לומר לאידך גיסא, דבהיותם במצרים הרי היו בכחי' אמונה לכדוה¹²⁷, כמ"ש¹²⁸ ויאמן העם, וישראל מאמינים בני מאמינים¹²⁹, וכיון שלא היו שייכים לבחי' י"ה ולבחי' ו"ה¹³⁰ אלא היו רק מאמינים, הרי אין לעמלק שליטה עליהם. וכמשל הדודע שיתור קל להכניס העקב במים רוחחים מלחמיים בהם את הראש¹³¹, לפי שכראש ישנו לבוש השכל המכסה ומעלים על ענין המס"י. ועי"ז כאן, דבהיותם במצרים היו בכחי' אמונה בלבד, דדוקא אז יש בהם מס"י, וכמבואר בתניא¹³² שאפילו קל שבקלים, היינו מי שאינו שייך לבחי' י"ה ולבחי' ו"ה, ולתומ"צ בכלל, מ"מ הוא מוסר נפשו על קדושת ה' שהאמונה היא למעלה מן הדעת כו'. משא"כ בצאתם ממצרים, שאז כבר התחילו לעלות בכחי' הגלויים, הנה לפנל הגיעם אל ארץ טובה ורחבה, אפשר שתהי' מלחמת עמלק בהם.

וַיִּזְרֹן אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עִמְלֹק גּוֹי, הַיִּינוּ שְׂמֵלַחְמַת עִמְלֹק אֵינָה נִגְדַּ מַּצוּה פְּרֻטִית.
אלא נגד כללות העבודה, ההליכה בדרך ה'. דאף שגם מצוה פרטית נוגעת לכללות עבודתו, וכדאיתא בתניא¹³³ שכל מצוה היא כמו חבל דק כו', מ"מ הרי ענין זה אינו בגלוי (וצריך ללמוד ביאורו בספר החניא). משא"כ מלחמת עמלק, היא נגד ההליכה בדרך ה' בכלל. וזהו גם מה שאמר¹³⁴ ואתה עיף ויגע, שהרי ארד¹³⁵ יגע נמצא תאמין, שעבודת ה' ע"ל מתוך יגיעה, ולכן אתה עיף ויגע. ואז בא עמלק וכי'.

וְהִנֵּה בְּהַמְשֵׁךְ לְטִיפּוֹר מִלְחַמַת עִמְלֹק, כְּחֵיב וְיִשְׁמַע יִתְרוֹ גּוֹרֵל¹³⁶ וְאֲרִי'ל מִבְּהֵי
שמעיה שמע וכו' קרי"ס ומלחמת עמלק, ומה מובן דיתור ועמלק, יש להם שייכות. והענין הוא, דמלחמת עמלק היא, להלחם נגד המונע מהליכה בדרך ה', והעבודה דתמידיים כסדרים. וענינו של יתור הוא דע"י שאמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים¹³⁷ (כדאיתא בהרש"ם¹³⁸), לפי שזהו יתרון ראוי מתוך החושך, וזהו שארד¹³⁹ ע"פ¹⁴⁰ טוב שכן קורב מאת רחוק, טוב שכן

- (27) ראה מקומות שנסמנו לעיל בהע' 2.
- (28) שמות ד' לא.
- (29) שבת צ"ו א.
- (30) ראה תו"א הנספח לעיל בהע' 2 פה, א. ובשאר מקומות שנסמנו לעיל שם.
- (31) פי"ת.
- (32) אהר"ת ספ"ה.
- (33) תצא ביה, ית.
- (34) מגילה ו' ב.
- (35) יתור ית, א. וראה ג"כ סו"מ עטרי"ת הנספח לעיל בהע' 2.
- (36) פירש"י יתור שם, וראה מכללת שם. זכחים קט"ו, א.
- (37) יתור שם, א.
- (38) ח"ב סו, ב. סת, א. וראה לקי"ש ח"א ע' 74. וש"י.
- (39) מדר"ר ר"פ יתור, הובא בסו"מ עטרי"ת שם.

בס"ד. פורים, עש"ק פ' צו ה'תשמ"א.

- אחר תפלת מנחה -

הנחת הת' בלתי מוגה

ליהודים היחה אורה ושמחה וששון ויקרן, וידוע דיוק רכותנו נשיאנו (כדורשי רבינו הזקן ומלמי מקומו אחרינו). מהו לשון אורה בתוס' ה' ולא אמר אורי. ופירש ע"פ דרשת רד"ל אורה זו תורה וכן הוא אומרו ותורה אור, צריך ביאור למה שניה כאן וקראה בשם אורה. גם יש להבין המשך הענינים למה שממשך אה"כ ושמחה וששון ויקר. והנה ידוע המנהג לסיים פסוק זה בברכה כן תהי' לנו, היינו כבקשה ותפלה שענינים אלו יהיו גם אצלנו, וצריך להבין הענין בזה.

וביאור הענין הוא, דהנה אורה יש בה ב' פירושים, הפירוש הא' דאורה הוא לשון נקבת, היינו דקאי על אור המקבל, שהוא כלי לקבל את ההשפעה ועד שיהי' טופח ע"מ להטפית. וזהו ענין חוספת אוח ה', שרומז על קבלת ההשפעה בשלילמות. והפירוש הב' דאורה הוא מלשון מאירה שממנו נמצא מציאות האור והוא לשון מפעיל. ולפי פירוש זה י"ל דענין חוספת ה' הוא חוספת האור שנמשך במשפיע כפי שיוכל להשפיע. ויש לומר, דזהו הקשר בין ב' הפירושים, כי כדי שתהי' ההמשכה למטה אל המקבל, צריך להיות נמשך חוספת אור עליון בהמשפיע.

ורגה ער"ז מצינו בארזים אבינו, דתחלה נק' בשם אכרם ואח"כ נחספה בשמו אוח ה' ונק' אכרם. וידוע הביאור בזה, דהנה ע"י חוספת האוח ה' נעשה אכרם בכחי' אב המון גויים, כמ"שי והי' שמך אכרם כי אב המון גויים נחתך. והיינו דאכרם פירושו אב רם, שכל הנעלם מכל רעיון, וע"י שנמשך בו אור עליון ביותר, מלמעלה מעלה עד אין קץ, עד לעצומה"ה יחי, שזהו ענין חוספת ה', ער"ז נעשה בכחי' אב המון גויים, היינו דכחי' שכל הנעלם מכל רעיון נמשך למטה מטה, אל המון גויים. וער"ז יוכן בענין התורה, דכפי שהתורה היא

- 1) אמתו ת, טז.
- 2) סוה"מ תקס"ד ע' סב. אר"ת מג"א ע' בישמא.
- 3) מגילה טז, ב.
- 4) משלי י, כב.
- 5) בהבדלה.
- 6) ראה בכ"ז ספר העורכים - תכ"ד כוד' ד' בתחלתו. ושי"נ.
- 7) ראה שם. סוה"מ תקס"ז שם.
- 8) ראה בכ"ז ספר העורכים - תכ"ד כוד' א' ע' עז ואילן.
- 9) לך יז, ה.

וכן את אשר עשה

כיררו בחי' וזרעות וירכז' כדאי' כזור (שנאמר ב"מננה לשון" על קברי צדיקים. עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), אבל מ"מ הרי יש עורד איהו ניצוצות שלא נחברו וראי' לדבר שהיה עניינ לא בא כן דוד, ונכבדה זו מוטלת על דורנו, ואז אין המצוה נקראת אלא על שם גומדור⁵⁰, שהוא המאסף לכל המתנות.

ויש לומר ברא"פ שלפי זה, יש לכאר מה שפירשונו⁵¹ רכותינו נשיאנו עו"פ⁵² ותבאי משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שבעיקר הי' עניו בפני דרא דעקבתא דמשיחא. בלבאורה הרי משה מזהו מדת אמת⁵³, משה אמת וחורו אמת⁵⁴, ואיך יכול להיות עניו בפני דרא דעקבתא דמשיחא והגם שמבארמס⁵⁵ שזהו לפי שחשב שאילו היו הכחות שניתנו לו אצל אחר ה' ג"כ במדרי' זו ותיורה מוז, מ"מ הרי זה רק אילו היו נותנים, ואיך הי' משה עניו בפועל, הרי משה אמת. אך על פי הג"ל יוכל לפי שראו המס"ג של דרא דעקבתא דמשיחא, וגם לפי שאין המצוה נקראת אלא ע"ש גומדור, שזהו פס"ד בתורה משה עצמו, תורת אמת.

ומכל הג"ל מוכן גודל הזכות והתחנה כח והאחריות שיש לכא"א מישראל כדורנו, שהרי אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומדור. ודודו דודי, ות"י דרא תמחה את זכר עמלק, באצן למחה אמתה⁵⁶ ע"י הקב"ה. ומדוד דודי, ות"י דרא דמשיחא. והקב"ה מוז געב' כח לכא"א מישראל, שפלאם עובדים עבודתם (תו) וכפרט בשנת הקהל את העם האנשים והנשים והטף גוים⁵⁸, והרי מכוואר כנמי סוטה⁵⁹ שמשא' של ג' אנשים יכול אחד להגביהו אם עוזרים לו, וכפרט שבאים מענין דמתצית השקל, שהרמו במתצית הוא שכא"א מישראל הוא מחצית. ודוקא שנים יחד מביאים שקל שלם. וער"ז באים לקיום היעוד, דקהל גדול ישובר הניס⁶⁰, והי' בהניהח ה' לך מכל איפיד' מטיבוב⁶¹, ויכנה מקדש במקומו ויקפו נדחי ישראל, בקרוב ממה.

- 50) פרי"ש עקב ת, א. תתחומא שם. וככ"מ.
- 51) ראה סוה"מ קונטרסים ח"א נג, ב. סוה"מ עטר"ת ע' חסור.
- 52) בתעלותן יב, ג.
- 53) ראה סתהדדן קיא, א.
- 54) תתחומא קרח יא, ב"ב עו, א. ובכ"מ.
- 55) ר"ת וברב בסת"מ חס"ט ע' ריש. ד"ד וירא העם כו"מ תשי"י ע' 236. לקרי"ש ח"א ע' 30.
- 56) בשלח יז, יח.
- 57) שם, טז.
- 58) ל' הכותב - נציבים לא, יב.
- 59) א, ל, 59.
- 60) ידמי' לא, ת.
- 61) תמצא שם, יט.